

על קצה המזלג

מצלן החיים הבית-ספרי - התאוצה

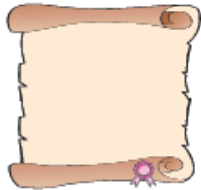
בית-הספר כארגון מאופיין בריטואלים ובסמלים המהווים חלק מהתרבות הארגונית. ריטואל ייחודי לארגון זה הינו חלוקת תעודות. בנוסף, התעודה כמסמך מהווה אחד מסמלי הארגון ומייצגת אותו. התעודה הן כריטואל והן כאחד מסמלי הארגון משפיעה על כל השותפים ויש לדון על אודותיה: לברר את תפיסות העולם (אמונות, דעות, ציפיות, משאלות) של כל השותפים ביחס לתעודה ולתרגם זאת להתנהגויות.

במליאה - תעודה, תפיסות עולם ומה שביניהן

התעודה כמסמך מייצג:

נבחן את אפיוני התעודה כמסמך בעל מרכיבים ייחודיים העשוי לייצג את בית-הספר.

- ♦ התבוננו בתעודות השונות (הלקוחות מהפעילות "התעודה הראשונה שלי") ואפינו כל אחת מהן: את מי היא מציינת? למי היא מופנת (להורים/ללומד)? על מה היא מוענקת? לאיזה תקופה היא מתייחסת? מי חתום עליה? מה היא מפרטת? מה ניתן ללמוד ממנה?

- ♦ איסוף התשובות תוך הכללות הפרטים שזוהו:

סוגים שונים של תעודות: סיום, מעבר, הערכה, השתתפות, הישג, שבח.

הוסיפו סוגים שונים של תעודות שאתם נוהגים לחלק בבית-ספרכם: התנדבות, סיום פרויקט, "מכתב מחמאה", "מברק של נחת" ועוד.

מרכיבי התעודה כמסמך: לתעודה כמסמך עשוי להיות פורמט הכולל חלקים קבועים ומשתנים. בין מרכיבים אלה ניתן לזהות: תאריך, סמל הארגון, שם מקבל התעודה, שם מעניק התעודה, פירוט הסיבות להענקה, זהות החותמים על התעודה (בנוסף למעניק) ועוד.

- ♦ בהנחה שהתעודה היא מסמך המייצג את בית-הספר, מה ניתן ללמוד ממרכיביה ומהסוגים השונים המוענקים על בית-הספר? (נבחן זאת גם באמצעות סיפור האירוע שבהמשך).

תעודה - על מה היא מעידה?

קראו את סיפור האירוע שלפניכם המשקף היבטים שונים בסוגיית חלוקת התעודות:

ילדי משפחת כהן לומדים בבית-ספר "הל"ב" בכיתות א'-ג'. במהלך השבוע האחרון קיבלו ממוריהם תעודות שונות. גלית הלומדת בכיתה ג' קיבלה תעודת הערכה אותה הראתה בגאווה להוריה. בתעודה זו, עליה חתמו מחנכת הכיתה, רכזת מחשבים והמנהל, צוינה לשבח על התמדתה ועל הצטיינותה כנאמנת מחשב.

מיכאל, כהרגלו מדי חודש, קיבל תעודת השתתפות בתחרות שכבתית בכדורגל בה צוין כי הקפיד על התנהגות ספורטיבית ומכבדת. כשחברו ביוך אותו על כך ענה לו באדישות: "יש לי הרבה תעודות כאלה. בחודש הבא אקבל עוד אחת".

יפית הלומדת בכיתה ב' קיבלה תעודת הצטיינות במתמטיקה והצטערה שהוריה לא הזמנו לטקס הבית-ספרי המרשים והמכבד בו הוענקה לה תעודה זו. אחיה התאום קיבל תעודת שבת, בכתב ידה של המורה, על הבאת ציוד והשתתפות פעילה בשיעור. גברת כהן המאושרת פגשה את שכנתה שילדיה לומדים בבית-ספר "הל"ב" בכיתות הגבוהות וסיפרה לה בגאווה על התעודות שקיבלו ילדיה. שכנתה הגיבה בציניות: "תיהני מהתעודות כל עוד ילדייך לומדים בכיתות הנמוכות. כשיגיעו לכיתות הגבוהות הם יקבלו תעודה רק בסוף כל מחצית. מיותר לציין שעל הישגיהם החברתיים לא תדעי דבר...". מידע זה הפתיע את גברת כהן שכן לתעודה שניתנה במחצית השנה צורף מכתבו של מנהל בית-הספר בו צוין כי הצוות החינוכי מייחס חשיבות רבה להערכת הלומדים, בהיבט הלימודי והחברתי, הן במהלך השנה והן בסיום מחצית.

היא החליטה לברר את העניין עם חברתה שילדיה כבר סיימו את בית-הספר. מבירור זה למדה שחברתה שומרת עד היום בגאווה את התעודות שקיבלו ילדיה בכיתות ה'-ו' על היבטים כמו: עזרה לזולת, יחס מכבד למורים לחברים, השתתפות במבצע ניקיון ועוד. "בסופו של דבר", גברת כהן חשבה לעצמה, "הכול תלוי במורה...".

- ♦ דונו: מה ניתן ללמוד מסיפור אירוע זה על סוגיית התעודות בבית-ספר "הל"ב"? תוכלו להיעזר בטבלה המציעה היבטים לבחינה בחיבור למודל המשולש ליישום סטנדרטים בתרבות ובאקלים בית-ספרי.
- ♦ התכוונו לדווח במליאה על מסקנותיכם ביחס לסוגיית התעודות בבית-ספר "הל"ב".

תעודה - על מה היא מעידה?

טבלה לבחינת היבטים אפשריים ביחס לתעודות הניתנות בכיתה ובבית-הספר

יחסים בין-אישיים	תכנים	מבנים, מסגרות, נהלים	היבטים לבחינה
<p>שאלות לבירור ביחס להשפעות סוגיית הכמות והתדירות על השותפים:</p> <p>כיצד מתייחסים השותפים (הורים ולומדים) לכמות/תדירות חלוקת התעודות: מה הם אומרים/מבקשים?</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לתחומים/היבטים המוערכים בכמות ובתדירות נמוכה/ממוצעת/גבוהה:</p> <p>אלו תחומים/היבטים נוהגים לציין בתעודות בכמות/תדירות נמוכה/ממוצעת/גבוהה?</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לכמות/תדירות התעודות הניתנות ללומדים:</p> <p>כמה תעודות ניתנות ללומדים במהלך השנה (הרבה/כמות ממוצעת/מעט)?</p>	 <p>כמות</p>
<p>האם כמות/תדירות זו מעודדת את הלומדים השונים לפעול לקבלת תעודה?</p> <p>האם כמות/תדירות זו גורמת לשותפים (הורים ולומדים) לזלזל במשמעות התעודה?</p>	<p>על אלו תחומים/היבטים לא ניתנות כלל תעודות?</p> <p>אלו סוגי תעודות ניתנות בתדירות נמוכה/ממוצעת/גבוהה (שבת, הצטיינות, השתתפות, הערכה, סיום פרויקט, הישג לימודי/חברתי, אחר)?</p>	<p>באיזו תדירות ניתנות תעודות ללומדים במהלך השנה? (בתדירות גבוהה/ממוצעת, לעיתים רחוקות)</p>	<p>תדירות</p>
<p>שאלות לבירור ביחס להשפעות אופן החלוקה על השותפים:</p> <p>האם אופן החלוקה מעודד את הלומדים השונים לפעול לקבלת תעודה? האם הצוות החינוכי מוודא שמעמד חלוקת התעודה מעודד את הלומדים לכבד את מקבל התעודה ואת מעמד החלוקה?</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לתכנים הנלווים לאופן החלוקה:</p> <p>האם מעמד חלוקת התעודה מלווה בתכנים המשווים חשיבות למעמד עצמו ולמקבל התעודה?</p> <p><i>תכנים אפשריים: תיאור הסיבות להצנקה, התייחסות לחשיבות התעודה, התייחסות למקבל התעודה וכו'.</i></p>	<p>שאלות לבירור ביחס לאופן החלוקה:</p> <p>מהו אופן החלוקה המקובל בכיתה/בביה"ס (היכן מעניקים, איך מעניקים, מי מעניק, בנוכחות מי מעניקים ועוד)?</p> <p><i>אופנים אפשריים: באופן אישי, בנוכחות יוצרי ומורי הכיתה/השכבה, בטקס בית-ספרי, בנוכחות הורים וכו'.</i></p>	 <p>אופן החלוקה</p>

תעודה - על מה היא מעידה?

המשך הטבלה לבחינת היבטים אפשריים ביחס לתעודות הניתנות בכיתה ובבית-הספר

יחסים בין-אישיים	תכנים	מבנים, מסגרות, נהלים	היבטים לבחינה
<p>שאלות לבירור ביחס להשפעות הפורמט על השותפים:</p> <p>האם הפורמט לתעודה מעודד את הלומדים השונים לפעול לקבלת תעודה?</p> <p>באיזו מידה הפורמט לתעודה מעורר הערכה כלפי: מקבל התעודה, המסגרת המעניקה את התעודה, ההישג/התחום שהיוו סיבה להענקת התעודה ועוד.</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לתכנים הקבועים והמשתנים הנכללים בפורמט:</p> <p>האם הפורמט לתעודה כולל: אימרות, פתגמים, היגדים, המחדדים מסרים חינוכיים-ערכיים?</p> <p>מהם התכנים הנכללים בפורמט בחלק המתייחס לסיבות להענקת התעודה?</p> <p><i>תכנים אפשריים: הרלו' אמונה, הישגים אינדיבידואליים, הישגים חברתיים, הישגים ארגוניים, הישגים התנהלותיים, אחר</i></p>	<p>שאלות לבירור ביחס לפורמט:</p> <p>האם יש פורמט אחיד לתעודות הניתנות בכיתה/בבית הספר?</p> <p>מהו הפורמט (האחד או המשתנה) לתעודות הניתנות?</p> <p><i>התייחסויות אפשריות: סוג הנייר; תאריך מודפסת/מבוא/מרת/כתובה הכתה יד; שילוב סמל בית-הספר; כהות החותמים על התאריך</i></p>	 <p>פורמט</p> <p>(פורמט הוא דרך לכתיבת תבנית של מסמך. הפורמט מגדיר את החלקים הקבועים והמשתנים במסמך)</p>
<p>שאלות לבירור ביחס להשפעות סוגיית אוכלוסיית היעד לתעודה על השותפים:</p> <p>איזה מסר מועבר לשותפים השונים (מורים, הורים, לומדים) ביחס ליכולת הלומדים השונים בבית-הספר להכיל את התעודה ואת משמעויותיה?</p> <p>באיזו מידה יש אחדות בין האופן שבו צוות המורים תופס את האוכלוסייה המקבלת/אינה מקבלת תעודה לבין יחסו אליה בתחומים נוספים?</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לתכנים המוערכים בקרב אוכלוסיית היעד לתעודה:</p> <p>מהם התכנים המוערכים בקרב אוכלוסיות היעד השונות?</p>	<p>שאלות לבירור ביחס לאוכלוסיית היעד לתעודה:</p> <p>מיהי אוכלוסיית היעד להענקת תעודה?</p> <p><i>אוכלוסיות אפשריות: כאן האומדים, שכבת הל' הצעירה, הבניים, הלהקה אומדים המאורבים חברתית ה: אצרה, חונכות, מועצה, הורים פעילים, אחר</i></p>	 <p>אוכלוסיית היעד</p>

א. בחינת תמונת המצב בבית-ספר "הל"ב" ביחס לתעודה:

- קיומו של פער בין ההצהרות לבין המעשים.
- "הקול ההורי" מלמד על צורך ההורים שילדיהם יוערכו בגילאים שונים ולאורך השנה.
- חוסר אחידות בפורמט לתעודה.
- קיומם של סוגים שונים של תעודות הניתנות על תחומים שונים.
- ישנן תעודות המחולקות בטקס בית-ספרי.
- ישנן תעודות עליהן חותמים מספר מורים ומנהל בית-הספר.
- קיימת שונות בצוות המורים לגבי: על מה נותנים תעודה ובאלו שכבות גיל.

מתמונת מצב זו ניתן ללמוד על תפיסות העולם של צוות המורים ביחס לתעודה ולמשמעויותיה.

ב. התעודה - על מה היא מעידה? משמעויות והשלכות עבור בית-הספר:

התעודה מהווה **מסמן מייצג** של הגוף המעניק אותה וכרוכות בה משמעויות מגוונות עבור השותפים השונים.

לאור זאת באחריותו של בית-הספר לנקוט בפעולות הבאות:

- פערים אפשריים:** בירור תמונת המצב ביחס לתעודה בבית-הספר ואיתור פערים בין ההצהרות לבין המעשים.
- ברמת ההצהרה:** "תעודה הינה הערכה מעצבת וככזו היא מעודדת את הלומדים להתקדם ולהשתפר".
- בפועל:** הצוות החינוכי לא משקף ללומד מהו האופק המצופה ממנו הן בשיח אישי/קבוצתי והן באופן ניסוח ההיגדים בתעודה.
- ברמת ההצהרה:** "התעודה הנה מסמך חשוב".
- בפועל:** בית הספר מחלק תעודות המודפסות/הכתובות על גבי נייר שאינו מכבד ו/או במעמד חלוקה המתקיים כלאחר יד ובאופן שאינו מכבד את התעודה ואת מקבלה.
- בירור תפיסות העולם של צוות המורים ביחס לתעודה:** אמונות, ציפיות, ערכים, עמדות ועוד. מה משמעותה עבורו, אלו התנהגויות יבקש לעודד באמצעותה, אלו ערכים ירצה לטפח, אלו מסרים ירצה להעביר ללומדים ולהורים?
- גיבוש מחודש של תפיסת העולם הבית-ספרית לאורה יבנה הצוות החינוכי את ריטואל חלוקת התעודות בבית-הספר.